

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Семенюк В.І., здобувач вищої освіти
alowrence@gmail.com

Науковий керівник: Мільман Л.М., к.е.н., доцент
Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ

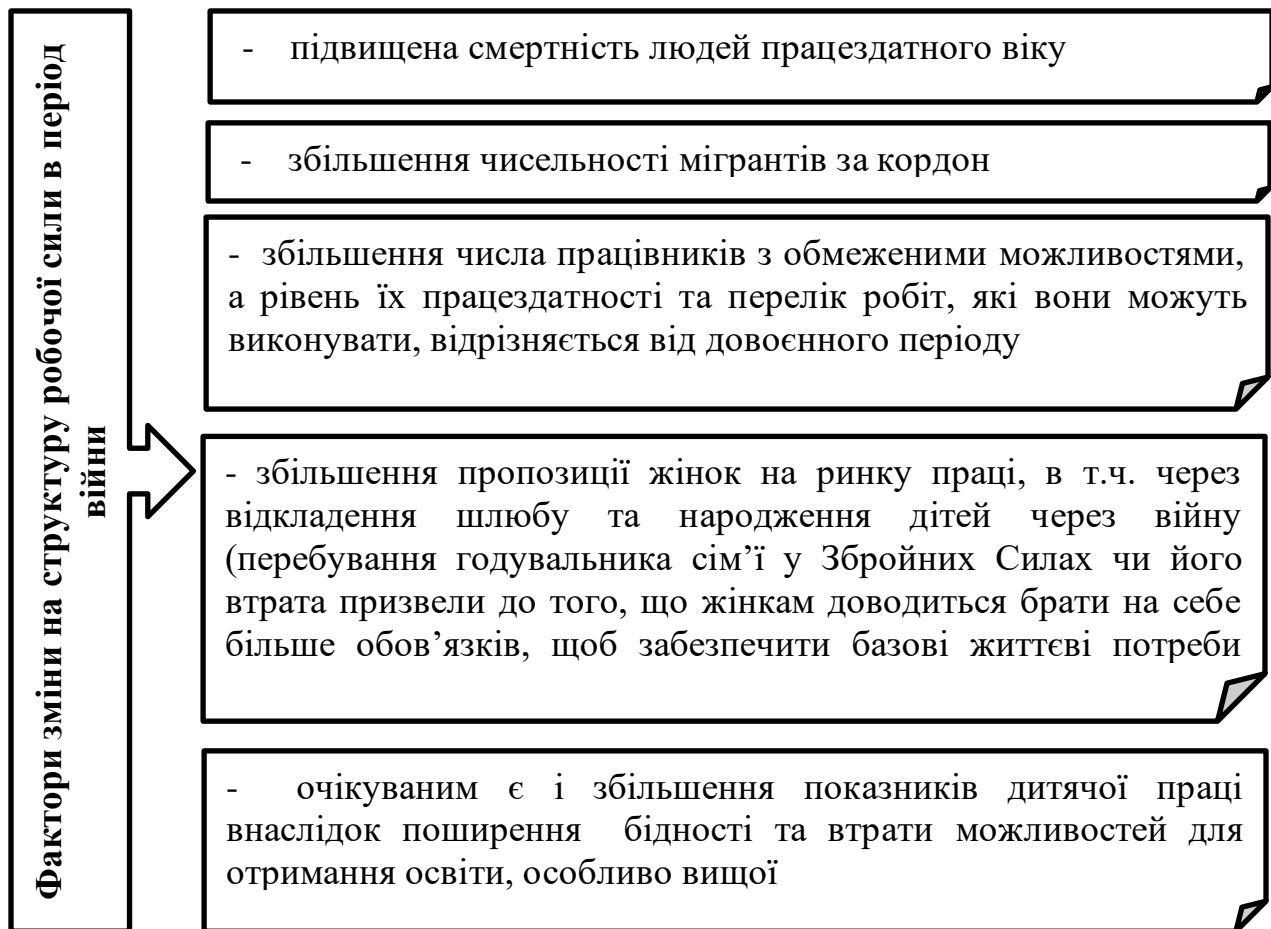
Війна негативно вплинула на всі сфери життя українського народу, в тому числі і на діяльність підприємств, а головна її біда в тому, що втрачаються людські життя, а з економічної точки зору трудові ресурси. Здійснювати управління трудовими ресурсами стає з кожним днем складніше, спостерігаються високі показники плинності кадрів, молодь в пошуках кращого мігрує закордон. За даними ООН, у 2021р. близько 2 млн. українцям загрожували протипіхотні міни та вибухонебезпечні предмети на сході України по обидва боки лінії розмежування, у 2022 році Україна була на п'ятому місці у світі за кількістю жертв серед цивільного населення через протипіхотні міни, станом на 2023 рік, через збільшення зони проведення бойових дій, Україна стала найбільш «забрудненою» мінами країною у світі [1].

За даними досліджень Ярмолюка А., встановлені зміни в структурі пропозиції робочої сили в Україні, які пов'язані із рядом факторів, що наведені на рисунку 1.

Військова агресія суттєво викривила умови та принципи функціонування ринку праці, перевівши його в хиткий стан. Європейська Бізнес Асоціація серед своїх членів у 2022 році проводила опитування, результати про фінансовий стан наступні: 43% компаній мали фінансові резерви на кілька місяців; 28% - на 6 місяців; 17% - на рік або більше; 6% - повідомили, що фінансові резерви компанії вичерпані. Основними діями управлінського персоналу по стабілізації фінансового стану на початок війни були: оптимізація витрат, скорочення персоналу, надання відпусток без збереження заробітної плати, зупинка трудових договорів. Проведені опитування працюючого населення на соціальному порталі grc.ua дали можливість отримати такі результати: кількість потерпаючи від безробіття в Україні встановлено на позначці 52%; респондентами відмічено, що вони отримують або мінімальну заробітну плату або її розмір зменшився на 30% [2]. Про значне погіршення фінансових можливостей свідчить і звіт НБУ, зазначивши, що підприємства втрачають ресурси для фінансової підтримки штатних працівників,

особливо на малих підприємствах. За даними монетарного щомісячного огляду у 2022 році, малі та середні підприємства скоротили 1,07 млн. працівників, також відмічено такі негативні показники, як:

- 27% персоналу працює в умовах скороченої заробітної плати;
- 20% - відправлені у вимушену, безоплатну відпустку;
- 20% - потрапили під скорочення [3].

Рисунок 1 - Фактори впливу на структуру робочої сили в період війни [3]

За даними соціологічних опитувань серед суб'єктів підприємства встановлено відсоток підприємств працівники яких постраждали від війни, результати дослідження узагальнено в табл.1.

Отже аналізуючи дані можна зазначити, що 17% підприємств вказали, що мають працівників, які загинули, 17% зазначили, що є постраждали, також 11% підприємств підтвердили інформацію, що їх працівники зникли безвісти.

Таблиця 1 - Оцінка компаній, правники яких фізично постраждали від війни [3]

№ п/п	Відсоток %	Результати опитування
1	17	Компаній вказали, що мають співробітників, які загинули внаслідок повномасштабної війни на території України
2	11	Компаній вказали, що мають співробітників, які зникли безвісти під час повномасштабної війни на території України
3	17	Компаній вказали, що мають співробітників, які фізично постраждали під час проведення бойових дій на території України з 24 лютого 2022р.

Всі розуміють, що ці дані є неостаточні та кількість людських жертв може продовжувати зростати навіть після завершення бойових дій, адже українських дорогах та полях розміщена численна кількість протипіхотних мін та вибухонебезпечних предметів.

Проведене дослідження виявило, що вимушена міграція та реолокація бізнесу призвела до змін на структурі ринку праці, а також на структуру персоналу, їх кількість за різними регіонами, що спричинило цілу низку проблем пов'язаних з управлінням трудовими ресурсами. Також слід сказати, що війна підвищила ризики та невизначеності, створивши бар'єри для вільного руху факторів виробництва, у т.ч. робочої сили, призвівши до руйнування інститутів ринку праці та їх ефективного функціонування.

Проблеми в економіці у поєднанні зі значними внутрішніми переміщеннями та потоками біженців, призводять до масштабних втрат у сфері зайнятості та доходів. Зростання рівня безробіття, соціальне відчуження, гендерна нерівність, дискримінація на робочому місці, у т.ч. по відношенню до молоді, поширення бідності - серед головних негативних соціальних наслідків війни.

Література.

1. Landmines Still Pose a Threat to Two Million Ukrainians, United Nations Ukraine/ URL: <https://ukraine.un.org/en/123917-landminesstill-pose-threat-two-million-ukrainians>.
2. Ярмолук А. Ринок праці під час війни: як організувати HR процеси у компаніях? ЛІГА Бізнес Інформ, 14 квітня 2022р. URL: <https://blog.liga.net/user/ayarmoliuk/article/rinokpratsi-pid-chas-viyni-yak-organizuvati-hr-protsesi-u-kompaniyah>.
3. Ринок праці в умовах війни: основні тенденції та напрями стабілізації URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/07/18/2022-ANALIT-ZAPIS-PISHULINA-2.pdf>